

EDUSKUNNAN VASTAUS 64/2005 vp

Hallituksen esitys riita-asioiden sovittelua ja sovinnon vahvistamista yleisissä tuomioistuimissa koskevaksi lainsäädännöksi

Asia

Hallitus on vuoden 2004 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä riita-asioiden sovittelua ja sovinnon vahvistamista yleisissä tuomioistuimissa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 114/2004 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 4/2005 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Yleisissä tuomioistuimissa käsiteltäviä riita-asioita ja riitaisia hakemusasioita voidaan sovittella sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Sovittelun tavoite

Sovittelulla pyritään asian sovinnolliseen ratkaisuun.

3 §

Sovittelun edellytykset

Sovittelun edellytyksenä on, että asia soveltuu soviteltavaksi ja sovittelu on muuten tarkoituksenmukaista osapuolten vaatimuksiin nähden.

2 luku

Menettely

4 §

Sovittelun aloittaminen

Asia, joka ei ole tuomioistuimessa oikeudenkäyntiasiana käsiteltävänä, voidaan ottaa soviteltavaksi riidan osapuolen tai osapuolten hake-

muksesta. Hakemus on tehtävä kirjallisesti ja siinä on selostettava, mitä riita koskee ja miten osapuolten näkemykset eroavat toisistaan. Lisäksi tulee ilmoittaa perusteet, joilla asia soveltuisi soviteltavaksi. Hakemuksessa on ilmoitettava osapuolet ja heidän yhteystietonsa noudattaen soveltuvien osien, mitä oikeudenkäymiskäärän 5 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään haastehakemuksesta.

Asia, joka on tuomioistuimessa oikeudenkäyntiasiana käsiteltävänä, voidaan osoittaa soviteltavaksi asianosaisen tai asianosaisten pyynnöstä. Pyyntö on vapaamuotoinen, ja se on tehtävä ennen kuin asian valmistelu on todettu päättyneeksi.

Sovittelun aloittaminen edellyttää kaikkien osapuolten suostumusta. Sovittelua koskeva pyyntö tai hakemus, jota eivät ole tehneet osapuolet yhdessä, on soveltuvalla tavalla annettava tiedoksi muille osapuolille ja heille on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi pyynnön tai hakemuksen johdosta. Kuuleminen voi tapahtua suullisesti tai kirjallisesti.

Tuomioistuin päättää sovittelun aloittamisesta.

5 §

Sovittelija ja sovittelijan avustaja

Asiaa sovittelemaan määrätään sovittelija. Sovittelijana toimii asiaa käsittelevän tuomioistuimen tuomari.

Sovittelun kohteena olevassa asiassa tarvittavan asiantuntemuksen turvaamiseksi tai sovittelun edistämiseksi muuten sovittelija voi osapuolten suostumuksella käyttää avustajaa. Sovittelija nimeää avustajan saatuaan valinnalle osapuolten hyväksymisen. Avustajan palkkion ja korvauksen hänen kuluistaan suorittavat osapuolet.

6 §

Sovittelun toteutus

Sovittelu on toteutettava joutuisasti sekä tasapuolisuutta ja puolueettomuutta noudattaen.

Sovittelijan tulee kuulla osapuolia ja neuvotella heidän kanssaan. Osapuolten suostumuksella voidaan kuulla muitakin henkilöitä ja esittää muuta selvitystä.

Sovittelija voi neuvotella osapuolen kanssa muiden osapuolten läsnä olematta, jos osapuolet tähän suostuvat.

Menettelyn lähemmästä järjestämisestä sovittelija päättää osapuolten kanssa neuvoteltuaan.

7 §

Sovinnon aikaansaaminen

Sovittelijan tulee auttaa osapuolia heidän pyrkimyksessään päästä yhteisymmärrykseen ja sovinnolliseen ratkaisuun.

Osapuolten pyynnöstä tai suostumuksella sovittelija voi tehdä ehdotuksen asian sovinnolliseksi ratkaisemiseksi. Ehdotus voidaan perustaa siihen, minkä sovittelija harkitsee kohtuulliseksi.

8 §

Sovinnon vahvistaminen

Sovittelussa voidaan vahvistaa ratkaisuksi osapuolten hyväksymä sovinto.

Sovinnon vahvistamisesta ja sovinnosta on vastaavasti voimassa, mitä laissa säädetään sovinnosta oikeudenkäynnissä. Sovittelussa vahvistettava sovinto voi kuitenkin koskea myös muuta kuin osapuolten alkuperäiset vaatimukset.

9 §

Sovittelun päätyminen

Sovittelu päättyy, kun:

- 1) asiassa vahvistetaan sovinto tai osapuolet ilmoittavat sovittelijalle muuten sopineensa asian;
- 2) osapuoli ilmoittaa sovittelijalle, että ei halua asiaa enää soviteltavan; tai
- 3) sovittelija päättää osapuolia kuultuaan, että sovittelun jatkaminen ei ole enää perusteltua.

Sovittelun päättymisestä 1 momentin 2 ja 3 kohdan mukaisesti sovittelijan on ilmoitettava osapuolille.

Sovittelun päättyessä tuomioistuimessa myös oikeudenkäyntiasiana käsiteltävänä olevassa asiassa 1 momentin 2 tai 3 kohdan mukaisesti asian käsittelyä jatketaan riita-asian käsittelystä säädettyssä järjestyksessä.

3 luku

Erinäisiä säännöksiä

10 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Asiaa sovitteluun toimivaltainen on se tuomioistuin, joka on toimivaltainen käsittelemään asian oikeudenkäynnissä.

Tuomioistuin on päätösvaltainen sovittelun aloittamista ja sovittelua koskevassa asiassa siinä kokoonpanossa, jossa tuomioistuin päättää asian valmisteluun liittyvistä toimista.

11 §

Osapuolten edustaminen

Osapuolten edustamisesta sovittelussa on voimassa, mitä laissa säädetään asianosaisten puhevallan käyttämisestä oikeudenkäynnissä.

Osapuolen oikeudesta käyttää sovittelussa avustajaa ja asiamiestä sekä avustajan ja asiamiehen kelpoisuudesta on voimassa, mitä laissa säädetään oikeudenkäyntiavustajasta ja -asiamiehestä riita-asiassa. Sovittelun edistämiseksi sovittelija voi osapuolen esittämästä perustellusta syystä kuitenkin hyväksyä tämän avustajaksi tai asiamieheksi muunkin kuin oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:ssä tarkoitetun tutkinnon suorittaneen henkilön, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

12 §

Menettelyn julkisuus

Sovittelun, siinä käsiteltävien asiakirjojen ja sovinnon julkisuudesta on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta annetussa laissa (945/1984) säädetään. Yleisö ei kuitenkaan saa olla läsnä 6 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tilaisuudessa, jossa sovittelija neuvottelee vain toisen osapuolen kanssa. Osapuolen pyynnöstä myös jokin muu osa sovittelusta on toimitettava yleisön läsnä olematta, jos sovinnon saavuttaminen muutoin voisi vaarantua eikä luottamus sovittelun asianmukaisuuteen tai muu painava syy edellytä asian julkista käsittelyä.

13 §

Vetoamiskielto

Osapuoli ei saa asian myöhemmässä käsittelyssä ilman vastapuolen suostumusta vedota siihen, mitä tämä on sovintoon pääsemiseksi esittänyt sovittelussa.

14 §

Sovittelun kustannukset

Osapuoli vastaa sovittelusta hänelle aiheutuvista kustannuksista itse.

Osapuoli ei voi oikeudenkäynnissä vaatia vastapuolelta korvausta hänelle sovittelusta aiheutuneista kustannuksista.

15 §

Sovittelijan esteellisyys

Sovittelijan ja hänen avustajansa esteellisyydestä on voimassa, mitä tuomarin esteellisyydestä säädetään.

Sovittelija ei saa käsitellä tuomarina oikeudenkäynnissä asiaa, jossa hän on toiminut sovittelijana.

16 §

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, jolla sovittelu aloitetaan, sovittelua koskeva pyyntö hylätään tai sovittelu todetaan päättyneeksi, ei saa hakea muutosta.

17 §

Maksut

Asian sovittelemista tämän lain mukaisesti tarkoittavan hakemuksen tai pyynnön käsittelemisestä perittävistä maksuista säädetään tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) ja sen nojalla annettussa asetuksessa.

18 §

Lapsen asemaa ja oikeutta koskevat asiat

Lapsen asemaa ja oikeutta koskevista asioista voidaan tämän lain mukaisesti sovittaa niitä, jotka koskevat lapsen elatusta tai lapsen huoltoa

ja tapaamisoikeutta. Sovittelu on toteutettava siten, että lapsen etu turvataan. Harkitessaan, voidaanko sovinto vahvistaa, tuomioistuimen on otettava huomioon lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) sekä lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) säännökset.

Sovinto, joka vahvistetaan 1 momentin mukaisesti sovitellussa asiassa, rinnastetaan tuomioistuimen päätökseen tai tuomioon näissä asioissa.

19 §

Suhde muihin säännöksiin

Tämän lain estämättä noudatetaan, mitä muualla laissa säädetään sovinnon aikaansaamisesta ja vahvistamisesta oikeudenkäynnissä.

20 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

oikeudenkäymiskaaren 20 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 20 luvun otsikko sekä 1 ja 3—5 §, sellaisena kuin niistä on 1 § osaksi laissa 21/1868, sekä
lisätään lukuun siitä lailla 1052/1991 kumotun 2 §:n tilalle uusi 2 § seuraavasti:

20 luku

Sovinnosta

1 §

Vireillä olevassa oikeudenkäynnissä voidaan vahvistaa ratkaisuksi sovinto sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

2 §

Sovinto voi koskea asiaa tai sen osaa, jossa sovinto on sallittu.

3 §

Sovinto vahvistetaan asianosaisten pyynnöstä. Sovintoa ei saa vahvistaa, jos se on lain vastainen tai selvästi kohtuuton taikka jos se loukkaa sivullisen oikeutta.

Tuomioistuin vahvistaa sovinnon kirjallisesti. Ratkaisusta on käytävä ilmi sovinnon kohteena oleva asia ja sovinnon sisältö.

4 §

Jos sovinto koskee kaikkia asiassa esitettyjä vaatimuksia, asian käsittely päättyy sovinnon vahvistamiseen.

Jos sovinto koskee asian osaa, oikeudenkäyntiä jatketaan asian muilta osilta.

5 §

Tuomioistuimen ratkaisuun sovinnon vahvistamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta noudattaen, mitä muutoksen hakemisesta asianomaisen tuomioistuimen tuomioon säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2005